

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลมีคุณภาพมีความสามารถในการปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบข้าง เด็กจึงต้องได้รับความเสมอภาคทางโอกาสในการได้รับการศึกษาตามสิทธิขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องจัดขึ้น ด้วยวิธีที่เหมาะสมอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพไม่น้อยกว่าสิบสองปี” นอกจากนี้ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) มีเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาเด็กที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ในอันที่จะพัฒนาเด็กให้มีศักยภาพครอบคลุมทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม รวมทั้งให้ความเสมอภาคทางโอกาสแก่เด็กทุกกลุ่ม ทั้งเด็กในภาวะยากลำบาก กลุ่มปกติทั่วไป และกลุ่มปัญญาเลิศ เพื่อเตรียมความพร้อมให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าอยู่ในสังคมอนาคตได้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานดูแลและรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กทุกคนในวัยเรียน ตระหนักในความสำคัญที่จะต้องให้การศึกษากับเด็กด้อยโอกาสทุกคน เพื่อเตรียมให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ และการศึกษาพิเศษให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ เด็กพิการ หรือเด็กที่มีความบกพร่องและเด็กปัญญาเลิศหรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะทางให้มีโอกาสได้เรียนจนจบชั้นประถมศึกษา และมีโอกาสเรียนต่อระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้โอกาสแก่เด็กทุกคนมีโอกาสได้รับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญาจนเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Children with Special Needs) ซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาและต้องการความช่วยเหลือแตกต่างไปจากเด็กปกติ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีนโยบายให้จัดการศึกษาพิเศษรูปแบบเรียนร่วม โดยจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2529 โดยมุ่งเน้นให้เด็กได้เรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาเต็มศักยภาพ เป็นที่ยอมรับของครอบครัว ชุมชน และสังคม

การจัดการศึกษาพิเศษดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องและมีพัฒนาการ มาเป็นลำดับ ประกอบกับกระแสแห่งการปฏิรูปการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กำหนดให้ “บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส มีสิทธิและโอกาสได้รับ

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้ปี พ.ศ.2542 เป็นปีแห่งการพัฒนาการศึกษาเพื่อคนพิการ และประกาศเป็นนโยบายว่า “คนพิการที่ต้องการเรียนทุกคนต้องได้เรียน” และในปี 2543 เป็น ปีการศึกษาเพื่อคนพิการ หรือ “The Year 2000 Education for the Disabled” เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับนโยบายการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษามาตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 โดยจัดเป็นโรงเรียนในโครงการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน และขยายให้การจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาเพิ่มขึ้นในปีการศึกษา 2540 และ 2541 เพิ่มขึ้น ปีละ 1 โรงเรียน ปัจจุบันมีโรงเรียนจัดการศึกษาพิเศษครบทุกโรงเรียน จำนวน 38 โรงเรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จากข้อมูล 10 มิถุนายน 2542 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหางดง มีนักเรียนบกพร่องทางสติปัญญาเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 22 คน ใน 6 โรงเรียน

ตามข้อมูลเด็กที่มีความบกพร่องเรียนร่วมในโรงเรียนปกติของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2539 และ 2540 พบว่า มีจำนวนนักเรียนบกพร่องทางสติปัญญาเรียนร่วมจำนวน 3,020 คน และ 4,058 คน ตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541) ประกอบกับในปีการศึกษา 2540 พบว่า ในเขตการศึกษา 8 อันประกอบด้วย เชียงใหม่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย น่าน ลำพูน แพร่ พะเยา นั้นมีนักเรียนบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 366 คน จังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนนักเรียนบกพร่องทาง สติปัญญาสูงสุดถึง 223 คน โดยสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ครูไม่ได้ให้ความสนใจและไม่มีระบบวิธีสอนที่ถูกต้องในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาในส่วนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหางดง เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงการจัดการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาใน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหางดงต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตของประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษา คือ เด็กบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

2. ขอบเขตของเนื้อหา

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กบกพร่องทางสติปัญญา จากโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) วิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การสอนเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในภาคปกติและเป็นกระบวนการทำให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามโดยการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และกำหนดเป็นแผนหรือโครงการจัดการศึกษาเป็น 2 รูปแบบ คือ

โปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล Individual Education Program (IEP) คือ แผนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยได้รับความร่วมมือ และความยินยอมจากผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แผนนี้บรรจุเนื้อหาสาระของหลักสูตรซึ่งเด็กจะต้องเรียน ซึ่งโดยปกติแล้วโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลจะจัดทำขึ้นสำหรับเด็กแต่ละคน เป็นแผนระยะ 1 ปี และมีการทบทวนทุกภาคเรียน

แผนการสอนเฉพาะบุคคล Individual Implementation Plan (IIP) คือ แผนการสอนที่นำจุดประสงค์ระยะสั้นใน IEP ของเด็กแต่ละคนมาทำเป็นแผนประจำวันหรือประจำสัปดาห์ โดยมีเนื้อหารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีสอน สื่อการเรียน การประเมินและผลการประเมินตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์

เด็กบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง เด็กที่มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ ภาษา และสติปัญญาล่าช้ากว่าเด็กปกติ และมีความจำกัดทางทักษะด้านการปรับตัว มีระดับสติปัญญาระหว่าง 50-70 ซึ่งจัดอยู่ในระดับพอเรียนได้ (Educable Mentally Retarded)

การเรียนรู้ร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาโดยวิธีเรียนรวม โดยไม่มีการแบ่งแยกว่า เด็กคนใดปกติหรือคนใดเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยโรงเรียนจัดการศึกษาให้เหมาะสม

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง พัฒนาการความก้าวหน้าหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เกิดขึ้นภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนแสดงออกในด้านสติปัญญา ความเข้าใจ ภาษา การใช้ภาษา การช่วยเหลือตนเองและสังคม ซึ่งสามารถสังเกตได้จากผลการปฏิบัติงานกิจกรรมในชั้นเรียน แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม และการตอบแบบทดสอบ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญา สำหรับโรงเรียนที่จัดการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา